

Toplumsal Cinsiyet ve Refakatçisiz Mülteci Gençler

Cinsiyet eşitliğini bakım uygulamalarınıza nasıl dahil edeceğinize dair bu kılavuza hoş geldiniz. Bu rehber çalıştığınız gençlerle yapabileceğiniz çeşitli egzersizlerden oluşur. Bunlar, refakatsiz mülteci ocuklara, Türkiye’de toplumsal cinsiyete nasıl bir tutum göstereceklerini göstermek ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin neden önemli ve arzu edilir olduğu konusundaki diyalogları aydınlatmak için tasarlanmıştır.

Bu alıştırmalardan bazıları zamandan başka bir şey gerektirmezken bazıları daha fazla düzenlemeyi gerektirir, ancak mevcut kaynaklarınız ne olursa olsun bu kılavuzda herkes için bir şeyler olacaktır. Ayrıca, bakım uygulamalarınıza halihazırda dahil ettiğiniz cinsiyetle ilgili egzersizlerinizi sizden duymayı da çok istiyoruz.

Bu kılavuza mygenderrights.org web sitesi üzerinden geldiyseniz ve paylaşacak bir şeyiniz varsa, lütfen bu kılavuzun olduğu web sayfasının alt kısmındaki yorumlarda bunu belirtin. Bu kılavuzun basılı bir kopyasına rastlarsanız veya yüz yüze iletişim kurmayı tercih ederseniz, belki de iş arkadaşlarınızla toplumsal cinsiyetle ilgili soruları nasıl ele aldığınızla ilgili bir diyalog başlatabilirsiniz.

Herkes Birlikte

Bu tamamen bariz görünebilir ve muhtemelen bunu zaten yapıyorsunuzdur ama cinsiyet eşitliği mesajını tanıtmanın kolay bir yolu da kızları ve erkekleri etkinliklerde ayırmamaktır.

Ev ekonomisi veya yemek dersleri harika bir örnektir. Bu derslerde genellikle kız çocukları hedeflenir. Bunu yapmak, ev işleri ve aile hizmetlerinin kadınların işi olduğu fikrini pekiştirmektedir. Bunun kimseye bir faydası yoktur. Genç kadınlar evde kalmanın ya da başkalarını beslemekten tek başına sorumlu olmanın doğuştan cinsiyetle geldiğini hissetmemelidir. Genç erkekler de kendilerine bakamayacaklarını ya da yemek hazırlamak kadar basit bir şey yapmak için başkasına muhtaç olmak zorunda olduklarını hissetmemelidir. Aynı şey temizlik veya çamaşır yıkama gibi diğer ev işleri için de geçerlidir.

Benzer şekilde, karışık cinsiyet spor aktivitelerini değerlendirebilirsiniz. Spor, yaşlarına veya cinsiyetine bakılmaksızın, katılımcılara çok sayıda değerli ders sunmaktadır. Grup sporları takım çalışmasını, delegasyonu ve karşılıklı desteği teşvik eder ve güvenli bir ortamda risk almayı sağlar. Bireysel sporlar ise kişisel hedef belirleme ve gerçekleştirilmeyi sağlar, özgüven geliştirir. Bütün sporlar bir rekabet ruhu yaratır. Bazı gençler için, yaşamın birçok alanında rekabet teşvik edilir ve bazı erkek çocukları genç yaşlardan itibaren rekabetçi olmak üzere yetiştirilir. Pek çok genç kadın aynı şekilde teşvik edilmez. Erkekler ve kızların birlikte spor yapmaması için bir neden yoktur ve karma takımlar iş birliği içinde çalışacaktır.

Gündelik Yaşam

Zaman ve kaynaklar izin verdiği takdirde geleneksel olmayan işleri üstlenen erkekleri ve / veya kadınları görmek için bir grup gezisi organize etmeye veya böyle birilerinin grubunuza gelip konuşmasını istemeye ne dersiniz?

- Belki de bir oyun grubunda ya da okul öncesi bir öğretimde çalışan, kariyer yolundan ve karşılaştığı toplumsal cinsiyetle ilgili zorluklardan grubunuza bahsedebilecek bir erkek tanıyorsunuzdur.
- Ya da belki de grubunuzla kalifikasyonlarını, aldığı eğitimler ve cinsiyetin meslek yaşamını nasıl etkilediğini anlatabilecek bir kadın pilot tanıyor olabilirsiniz.
- Belki de bir STEM grubu işinde çalışan, çalıştığı laboratuvarı ya da ofisini göstermekten memnun olacak, grubunuza daha çok kadının benzer kariyerlere teşvik edilmesinin öneminden bahsedebilecek bir kadın tanıyorsunuzdur.
- Belki ailesiyle ilgilenmek için kariyerine ara veren bir erkek tanıyorsunuzdur. O ve eşi, ağırlıklı çocuk yetiştirme rolünü kimin alacağına nasıl karar verdi? İkisi de çocuklarına bakmak için izin mi? Evde bulunan baba, işte çalışan partneri hakkında nasıl hissediyor? Karşılaştıkları zorluklardan bazıları nelerdir? Kazanımları ne oldu?

Başarı neye benzer?

Bu sorunun cevabı oldukça basit. Grubunuza bir CEO çizmesini söyleyin (veya daha anlaşılabilir ise doktor çizmesini söyleyebilirsiniz). Herkes çizimini tamamladığında, her gence tek tek ne çizdiklerini anlatmasını söyleyin. Onlar açıklamalarını yaparken, tüm sunumlarda düzenli olarak ortaya çıkan tüm kelimeleri not edin. Muhtemelen en çok kullanılan kelime “adam” olacaktır. Bu olası durumda, bu fenomen hakkında tartışmaya, uygun olduğunu hissettiğiniz kadar çok zaman ayırın. Tartışmada kullanacağınız sorular bunları içerebilir:

- Bir erkek ya da kadın çizmeye nasıl karar verdin?
- Neden bir erkek çizmeye karar verdin?
- Bir CEO'nun sahip olduğu özellikler sence nelerdir?
- Bu özelliklere bir kadının sahip olabileceğini düşünüyor musun?
- Eğer hayırsa, neden?
- Eğer evetse, bir erkek çizmenin nedeni nedir?

Bazı noktalar, reklamlarda, filmlerde, TV programları vs.de gördüğümüz imajların bizi nasıl etkilediğini de içerebilir. Üstünlük düşüncesinin, yaygınlıktan geldiği fikrine değinebilirsiniz – yani, eğer CEO rolünde daha çok erkek görürsek, bu bizim için varsayılan bir durum haline gelir, çünkü yaygın olarak gördüğümüz budur. Bu tartışma, öyküyü cinsiyet açısından eşit temsil şeklinde nasıl değiştirebileceğimizi ve bu değişikliğin zor mu kolay mı oluşunu da içerebilir.

Bu tartışma, aynı zamanda erkek ve kadınlarla, iş hayatında geleneksel olmayan roller içindelerken karşılaşma durumunda grup içindeki gençlerin nasıl hissedeceğini anlamak için de yararlı bir zaman dilimi olacaktır. Gruptaki erkekler, kadın bir müdürleri olması durumunda nasıl hissederlerdi? Gruptaki kızlar, iş hayatında düzenli olarak tanımadıkları erkeklerle iletişim halinde olmaları gerekseydi ne hissederlerdi?

Eşit Sesler

Grup tartışmasını yalnızca izleyici olarak takip etmek konforlu olacaktır; ancak yalnızca izleyici değil, aynı zamanda kızların da tartışmada erkekler kadar söz sahibi olabilmesi için gereken ortamın varlığından emin olmanız gereklidir. Bu durumun bir probleme dönüşmesini engellemek için, söz sahibi olmayı bir standart haline (örneğin: tartışma içerisindeki gruptaki bireylere kişisel fikirlerini almak için sorular sormak) getirebilirsiniz.

Bu, zorlukları olmayan bir yaklaşım değil. Bazıları başlangıçta konuşmaya isteksiz olabilir ve daha özgüvenli grup üyeleri, diğer üyeleri konuşma dışına itme veya susturma eğilimi gösterebilirler. Diğer kişilerin konuşmasına saygıyı, tartışmanın temel kuralları içerisine almak, herkesi konuşmaya dâhil olması ve düşüncelerini açıklaması için cesaretlendirecektir. Bunu sağlamak biraz çalışma gerektirebilir, ancak tartışmada temel hedef herkesin konuşma özgüvenini artırmak ve düşüncelerini paylaştığından emin olmaktır. Bu, herkesin aynı fikir üzerinde anlaşması demek değildir. Kendi düşüncesine katılmayan kişileri kabullenmek ve fikir ayrılıklarında nasıl yapıcı bir şekilde yer alınacağını bilmek de yararlı yaşam becerilerindedir!

Gruptaki herkesi söz alma konusunda cesaretlendirmek için izlenecek bir yol da, her aktiviteden önce her grup üyesinden, kendisini tanıtması ve o gün/hafta içinde eğlendiği veya zorlandıkları bir şeyden bahsetmesi istenebilir. Grup içinde özellikle heyecanlanan veya farklı bir nedenden dolayı problem yaşayan kişiler için de bu yöntem kendilerini duyurmaları için bir fırsat olacaktır.

Herkesi eşleştirmek de bir diğer alternatiftir: grup üyelerinden oluşan ikililere sohbet etmek için birkaç dakika verebilir, üyelerden kendilerini birbirlerine tanıtmalarını ve eğlendikleri veya zorlandıkları bir şeyden birbirlerine bahsetmelerini isteyebilirsiniz. Bu yöntem, üyelerin kendilerini ifade etmeleri konusunda, büyük bir grup içerisinde konuşmalarına gerek kalmadığı için daha kolay olacaktır.

Farklı ama eşit

Cinsiyet eşitliği kavramında genel olarak karşılaşılan bir zorluk, kadınların ve erkeklerin farklı olmaları, farklı güçlü ve zayıf yönlerinin, ihtiyaç ve arzularının, hedef ve hırslarının olmasıdır. Çoğunlukla bu farklılıklar sıkı incelemelere dayanmamakta, ancak kişilerin cinsiyet eşitliği fikrine karşı düşüncelerinin temelini oluşturmaktadır.

Neyse ki, bu zorluğa karşı kolay bir cevap yöntemi var. Eğer bu konu konuşmanın doğal seyrinde gündeme gelirse veya sizin konuşmanız sonucunda gündeme geldiğini hissederseniz yapacağınız:

- Tahtaya “farklı” kelimesini yazın.
- Gruba, “farklı” kelimesinin zıddını söyleyebilecek birinin olup olmadığını sorun.
- Cevap “aynı” olmalıdır.
- Tahtaya “eşit” kelimesini yazın.
- Gruba, “eşit” kelimesinin zıddını söyleyebilecek birinin olup olmadığını sorun.
- Cevap “eşit olmayan” olmalıdır.

- “Eşit”in zıddının “farklı” olmadığını ve “aynı”nın zıddının “eşit olmayan” olmadığını gösterin.
- Bir şeylerin hem farklı hem de eşit olmasının gayet mümkün olduğunu açıklayın.
- Grubun bu konuyla bağlantı kurabileceği (veya bağlantılı olmasına gerek olmayacak derecede ilginç) bazı örnekler deneyin ve bulun.
- Örneğin, ateş karıncaları da katil balinalar da öldürücüdür, ancak hiç kimse aynı olduklarını söyleyemez!

Oyunculuk

Konuşmayı teşvik etmek için hızlı bir egzersiz tasarlandı:

- Grubunuzdan bir gönüllüden, rol yaparak size yardım etmesini isteyin.
- Gönüllüye öncelikle bir erkek rolü yapmasını söyleyin – muhtemelen göğsünü öne çıkaracak, etrafta dikilecek ve otoriter bir tavır takınacaktır.
- Ardından, gönüllüye bir kadın rolü yapmasını söyleyin – muhtemelen çekingen veya flörtöz tavır sergileyecek, bir ihtimal işveli bir şekilde gülecek ve saçlarını savuracaktır.
- Gönüllünüze teşekkür edin ve gruptan kadın ve erkek rollerini birer kelimeyle nitelemesini isteyin.
- Gruptan gelen cevapları kadın ve erkek için olanlar olarak ayırarak tahtaya yazın.
- Herkes cevaplarını verdikten sonra, iki listedeki sıfatları karşılaştırın.
- Gruba, bu stereotip sıfatların, yaşamlarındaki kadınlara ve erkeklere uyup uymadığını sorun.
- Cevapları ne olursa olsun, neden öyle olduğunu düşünmelerini isteyin.

- Toplumsal cinsiyete olan bakış açısının medya vs. tarafından nasıl etkilendiğini keşfettirin.
- Toplumsal cinsiyet hakkında ailelerinden ne öğrendiklerini sorun.
- Toplumsal cinsiyet hakkında Türkiye’de neler gözlemlediklerini sorun.
- Kendilerine söylenenle dışarıda gördükleri arasında farklar olup olmadığını keşfettirin.
- Kadınların güçlü veya erkeklerin şefkatli olduğu gibi (genelde kadınlar için kullanılan sıfatların bir erkek için kullanıldığı veya genelde erkekler için kullanılan sıfatların bir kadın için kullanıldığı) örnekler görüp görmediklerini sorun.
- Zamanınız varsa bu konuşmanın konusu, kadınlarla erkekler arasında gerçekten var olduğu düşünülen farklar (fiziksel, psikolojik, duygusal, kültürel) ve bunların doğruluğuna inanmaya başlamış olabileceğimiz kadar yerleşik veya sağlamlaşmış olup olmamaları ile ilgili olarak devam edebilir.
- Kadınlar ve erkekler arasında fark olabilmesi durumunda bunun önemli bir durum olup olmadığı konusunu da tartışabilirsiniz (iki kadın veya iki erkek arasında da, bir erkekle bir kadın arasındaki farkın olabileceğini de açıklamalısınız).

Beckham gibi eđ

Youtube'daki Bend It Like Beckham (Beckham gibi eđ) sayfasında birçok video bulabilirsiniz, bunlardan bir tanesi ise konuşma başlatmak için özellikle güzeldir:

https://www.youtube.com/watch?vZ7Pt_GMDdGo

Eğer kendiniz daha önce izlemediyseniz, kesinlikle tavsiye ediyoruz!

Bu fragman, hikâyenin ana noktalarına değiniyor: sosyal anlamda muhafazakar bir aileden gelen bir kız (Jess), futbol oynamayı çok seviyor ve bunda da oldukça başarılı. Onu futbol oynama konusundan vazgeçirmeye çalışan ailesinin haberi olmadan futbol konusunda kendini deneme ihtiyacı duyuyor. Annesinin onun futbol oynamasını istememesinin nedenleri ise gelecekte iyi bir eş olmasına odaklanması gerektiği ve futbol oynamanın bir kız için uygun olmadığına dair düşünceleridir.

Filmin temaları; hayallerini gerçekleştirmek, aileye sevgi ve saygıyı kendi istek ve ihtiyaçlarıyla dengelemek, Jess'in birinci kuşak göçmen ebeveynlerinin kültürel normlarıyla Jess'in kendi çocukluk ve ergenliğinde kazandığı kültürel normlar arasındaki çatışma ve tabii ki futbolun ne kadar güzel bir spor olduğudur. Jess her zaman sempatik ve iyi kalpli olmakla birlikte, ailesinden beklediği desteği alamadığı için hayal kırıklığı yaşayan ve üzgün bir karakter olarak görünmektedir.

Grubunuz bu videoyu izledikten sonra, videoyla ilgili bir tartışma yürütmek için şu soruları sorabilirsiniz:

- Jess, hayallerinin peşinden gitmekte haklı mı?
- Jess, ailesinin onayını almadan bir şey yapmakta haklı mı?
- Jess, futbol oynayarak herhangi birine zarar veriyor mu?
- Sizce Jess'e ne olur?
- Sizce Jess'in ailesi neden onun futbol oynamasını istemedi?
- Jess'in ailesi, Jess'in bakış açısını anlamak için daha çok çaba sarf etmeli miydi?
- Eğer Jess erkek olsaydı, verdiğiniz cevaplarda herhangi bir değişiklik olacak mıydı?

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Bu proje Avrupa Komisyonu'nun desteğiyle finanse edildi. Bu yayın, yazarın sorumluluğundadır ve Avrupa Komisyonu, burada yer alan bilgilerin kullanımından sorumlu değildir.

**MY GENDER
RIGHTS**